

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Lotgevallen: De beleving van de dienstplicht door de Nederlandse bevolking in de negentiende eeuw

van Roon, E.W.R.

Publication date
2013

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Roon, E. W. R. (2013). *Lotgevallen: De beleving van de dienstplicht door de Nederlandse bevolking in de negentiende eeuw*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

INHOUDSOPGAVE

	<u>Blz.</u>
Voorwoord	III
1. Inleiding	
1.1 De Franse Revolutie	1
1.2 De Nederlandse verhoudingen	4
1.3 Een angst zonder grenzen	6
1.4 Het terrein van onderzoek	9
1.5 Historiografie	12
1.6 Verantwoording	14
2. De Nederlandse maatschappij en het leger in de negentiende eeuw: een terreinverkenning	
2.1 Dienstplicht onder een Oranjevorst	18
2.2 Standsbewustzijn	19
2.3 Een vertekend beeld	23
2.4 De wapenrok van de koning	25
2.5 Toenemende belangstelling van een steeds breder publiek	27
3. De voorbereidingen op de lotingen	
3.1 Onkunde of onwil bij de inschrijvingen?	31
3.2 Amateurisme in gemeentehuizen	35
3.3 De vrijwilliger als alternatief voor de loting	38
4. De lotingen: een ontmoeting tussen staat en burger	
4.1 De eerste jaren	43
4.2 De loting in regels vastgelegd	48
4.3 Bovennatuurlijke krachten en bedrog	52
4.4 Procedurefouten en gesjoemel	55
4.5 Drankmisbruik	59
4.6 Verklaringen voor het gedrag van lotelingen	64
4.7 Een internationaal verschijnsel	68
4.8 Politieke motieven voor onrustige lotingen	70
5. De vrijstellingen	
5.1 Beperkte dienstplicht	76
5.2 De zittingen van de militieraad	78
5.3 Veranderingen door de jaren heen	82
5.4 Een bijzondere vrijstelling: buitenlandse zeevaart	84
5.5 Het huwelijk: een ontsnappingsroute?	88
5.6 Misbruik en sociale controle	90
5.7 Gevolgen van de wetgeving op lokaal niveau: een tussenbalans	95

6. Het functioneren van het remplaçantenstelsel	
6.1 De deelnemers aan de vraag-en aanbodzijde en hun critici	98
6.2 Het Franse gedoogbeleid	99
6.3 Het dilemma van Willem I	104
6.4 Misstanden op de remplaçantenmarkt	107
6.5 Tijdelijke wetten in een tijd van hoge prijzen en faillissementen	118
6.6 Kalme jaren	124
6.7 Nieuwe militiewetgeving	128
6.8 De stimulerende rol van de bemiddelingsbranche	129
6.9 Kritiek zonder zichtbare gevolgen	133
6.10 De bemiddelingsbranche op het platteland	140
7. De diensttijd in en buiten de kazerne	
7.1 Diensttijd en persoonlijk leven	148
7.2 Het kazerneleven in brochures en krantenartikelen	149
7.3 In de kazerne	154
7.4 De betekenis van de plaatsvervanger	162
7.5 Religieuze bedenkingen tegen de kazerne	173
7.6 Meer ontspanning en onderwijs	182
7.7 Na het kazerneleven: milicien of burger?	186
7.8 Een hindernis voor emigratie	191
7.9 Een huwelijksvoorwaarde	196
8. Slotbeschouwing	200
Summary	208
Personenregister	213
Zakenregister	218
Bronnen en literatuur	222